

Regionala utvecklingsnämnden

YTTRANDE

Poli, Isabel
Isabel.Poli@skane.se

Datum 2025-02-06
Ärendenummer 2025-POL000421
Finansdepartementet,
fi.remissvar@regeringskansliet.se
fi.iea.eu@regeringskansliet.se.
Darienummer Fi2025/01916

Remiss av Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för nästa fleråriga budgetram 2028–2034

Region Skåne tackar för möjligheten att inkomma med synpunkter och lämnar följande svar till Finansdepartementet gällande Europeiska kommissionens förslag till en europeisk konkurrenskraftsfond inom ramen för EU:s fleråriga budgetram 2028–2034 (Fi2025/01916) [Regeringen.se](https://regeringen.se).

EU kommissionens förslag

Den 16 juli 2025 presenterade Europeiska kommissionen ett förslag till förordning om inrättande av en europeisk konkurrenskraftsfond (konkurrenskraftsfonden), i syfte att öka EU:s konkurrenskraft. Med anledning av detta har finansdepartementet remitterat förslaget (dnr Fi2025/01916) för att inhämta synpunkter från berörda aktörer. Remissen omfattar EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordning COM(2025) 555 om inrättande av Europeiska konkurrenskraftsfonden.

Konkurrenskraftsfonden ska förenkla och förbättra tillgången till EU-finansiering genom att samla tolv EU program under ett regelverk.¹

Konkurrenskraftsfonden ska genomföras på ett sätt som ökar samordningen med andra EU-program i nästa fleråriga budgetram. Förslaget anger kopplingar till EU:s ramprogram för forskning och innovation och samstämmighet med åtgärder inom Innovationsfonden som särskilt viktiga att säkerställas.

I förordningen anges ett antal allmänna mål för stöd inom konkurrenskraftsfonden, såsom att stödja de tekniska, ekonomiska och miljömässiga resultaten av EU:s investeringar, minska EU:s strategiska beroenden, främja integration av EU:s kapitalmarknader och EU:s inre marknad, anpassa stöd till forskning, innovation och industripolitik för att omsätta EU:s forskningsexpertis till industriell styrka, utveckla gränsöverskridande och kritisk infrastruktur, stärka små och medelstora företags konkurrenskraft, åtgärda bristen på avgörande kompetens inom strategiska sektorer, samt säkerställa en rättvis övergång till en hållbar, fossilfri och digital ekonomi.

Förordningen innehåller en omfattande del med specifika mål och villkor strukturerade i enlighet med fyra politikområden: 1) ren omställning och utfasning av fossila bränslen inom industrin, 2) hälsa, bioteknik, jordbruk och bioekonomi, 3) digitalt ledarskap och 4) motståndskraft och säkerhet, försvarsindustri och rymd.

Finansieringsramen för konkurrenskraftsfonden föreslås uppgå till 234,3 miljarder euro i löpande priser.

¹ Programmet för ett digitalt Europa, Fonden för ett sammanlänkat Europa – Digital (FSE), Europeiska försvarsfonden, Förordning om stöd för ammunitionsproduktion (ASAP), Instrumentet för förstärkning av den europeiska försvarsindustrin genom gemensam upphandling (EDIRPA), Programmet för europeisk försvarsindustri och en ram med åtgärder för snabb tillgång av leverans av försvarsprodukter (EDIP), EU:s hälsoprogram (EU4Health), EU:s rymdprogram, Programmet för säker konnektivitet (IRIS), InvestEU-programmet, delen för små och medelstora företag i Programmet för den inre marknaden och Programmet för miljö och klimatpolitik (LIFE).

REGION SKÅNES YTTRANDE

Sammanfattande synpunkter

Region Skåne välkomnar EU-kommissionens ansats till att inrätta en ny konkurrenskraftsfond som möjliggör mer ändamålsenlig styrning, minskar överlapp mellan olika EU-program och skapar större flexibilitet mellan politikområden.

Region Skåne ser det som positivt på ett fortsatt självständigt forskning- och innovationsprogram och att fonden ska hela värdekedjan från forskning till innovation nära marknaden.

Region Skåne anser att ett konkurrenskraftigt Europa kräver:

- Forskning och innovationsmiljöer och –infrastruktur
- Strategiska satsningar på STEM-kompetenser
- Investeringar för att främja tillgång till el- och vatten
- Mobilisering av kapital, även för nya och växande företag

Region Skåne vill särskilt understryka vikten av att:

- Säkerställa att synergier uppnås med andra EU-program, inklusive de som omfattas av de föreslagna Nationella och Regionala Partnerskapsplanerna (NRPP), för ett sammanhållet genomförande från forskning till marknad. Beakta att sammanhållningspolitiken ofta används för kapacitetsuppbyggnad inför deltagande i bl.a. Horisont Europa och den föreslagna Konkurrenskraftsfonden
- Den regionala nivån har en viktig funktion för ökad konkurrenskraft genom sin roll som möjliggörare och samordnare av regionala innovationsekosystem som bidrar till många av de utmaningar som konkurrenskraftsfonden adresserar.
- Skåne är hemvist för ledande forskningsmiljöer (ESS, MAX IV, Lund NanoLab, RISE ProNano) som utgör viktiga resurser för regionala ekosystem inom TECH, Life Science och livsmedel. Dessa miljöer används för att utveckla nya digitaliserade och gröna lösningar för tex halvledare, mjukvara och konnektivitet.

Forskning- och innovationsmiljöer och –infrastruktur

Region Skåne saknar ett tydligt utvecklingsperspektiv i förslaget. Innovation nämns, men teknikutveckling bör lyftas fram tydligare och stöd till nya och banbrytande tekniker bör prioriteras framför traditionella industristrukturer.

Förordningen bör tydligare inkludera stöd till test- och demoinfrastruktur, som är avgörande för att utveckla, testa och validera cirkulära affärsmodeller och ny teknik. Region Skåne ansluter därför till Implementeringsrådets rekommendation att delarna i förordningsförslaget rörande stöd till ren omställning i art. 3 (2) a och/eller art. 33 kompletteras med exemplifierande texter, som ska läsas mot bakgrund av de allmänna målen i art. 3 (1), om att ”Detta inkluderar även industrins övergång till cirkulära affärsmodeller, stöd till teknikutveckling inom substitution, avskiljning och återvinning av avfall och utveckling av testbäddar för att möjliggöra testning och validering av cirkulära affärsmodeller och processer.”

För att stärka kedjan från forskning till uppstart, uppskalning, utbyggnad och global tillverkning, krävs nära koppling genom integrerade arbetsprogram mellan EU:s ramprogram för forskning och innovation och Konkurrenskraftsfonden samt ett enhetligt regelverk.

Synergier mellan EKF, Innovationsfonden och inremarknads-programmet är viktiga för industriell omställning och utveckling av ren och digital teknik och infrastruktur.

Strategiska satsningar på STEM-kompetenser

Kompetensförsörjning inom STEM är en grundläggande förutsättning för Europas konkurrenskraft, tekniska utveckling och förmåga till omställning. För att möta behoven inom framtidens teknikområden, såsom elektrifiering och halvledarteknik, krävs strategiska och långsiktiga satsningar på både yrkeskompetens och högkvalificerad kompetens. Region Skåne betonar vikten av insatser där utbildningsaktörer och näringsliv samverkar för att utveckla och sprida ny kunskap, samt att dessa satsningar kopplas till Union of Skills och nationella STEM-strategier. Mot denna bakgrund ser Region Skåne ett behov av att

konkurrenskraftsfonden, i nära samverkan med andra EU-program, möjliggör finansiering för strategiska insatser som främjar ny kunskap och kompetens inom STEM.

Investeringar för att främja tillgång till el och vatten

En tydlig väg mot en hållbar och cirkulär omställning är nödvändig och den gröna omställningen är EU:s strategiska konkurrensfördel. Europa måste fortsatt vidta åtgärder för att stödja en hållbar omställning.

Höga elpriser, effektbrist och vattenbrist är hinder för tillväxt. Region Skåne understryker behovet av:

- Investeringar i en robust el- och vatteninfrastruktur,
- Satsningar för att främja energieffektivisering och lokal acceptans

Den gröna omställningen måste fortsatt vara en central prioritering för EU. Region Skåne understryker behovet av utbyggd el-infrastruktur, eftersom elektrifiering är avgörande för EU:s industriella framtid. För att säkerställa EU:s tillverkningskapacitet krävs ökade investeringar i fossilfria energiteknik. Konkurrenskraftsfonden bör därför prioritera finansiering för utveckling och etablering av fossilfri elförsörjning på kort sikt.

Mobilisera kapital och investeringar och glöm inte nya och växande företag

Region Skåne välkomnar en europeisk konkurrenskraftsfond som kan mobilisera privat kapital och investeringar. Det finns ett tydligt behov inom EU att öka tillgång till kapital, särskilt riskkapital i tidiga faser genom att erbjuda riskavlastning och riktade finansiella instrument.

Region Skåne ser positivt på att Konkurrenskraftsfonden föreslås ge direkt stöd till små- och medelstora företag (SME) i ansökningsprocessen (Artikel 26). Som regional aktör med erfarenhet av att stötta SME inför ansökningar till EU:s nuvarande ramprogram för forskning och innovation Horisont Europa vill vi betona att sådana stödfunktioner behöver finnas på regional och lokal nivå för att vara effektiva.

En avgörande utmaning är att säkerställa kapital och resurser för att skala upp den infrastruktur som SME är beroende av. Utan en robust och skalbar infrastruktur riskerar dessa företag att fastna i ett begränsat tillväxtstadium.

För att SME ska kunna öka sin produktionskapacitet, förbättra lönsamheten och ta steget mot att bli konkurrenskraftiga Scale-ups, krävs investeringar i gemensamma lösningar och system som stödjer expansion. Detta steg, att bygga och förstärka infrastrukturen, är ofta den saknade länken mellan att vara ett lovande SME och att nå full skala.

ALLMÄNNA SYNPUNKTER PÅ FÖRSLAGET

Styrning och genomförande

Sverige bör säkerställa närvaro i kommittéer och beslutsorgan och verka för bred representation, inklusive tekniska experter och regionala innovationsmiljöer. Svensk närvaro i kommittéer och rådgivande nämnder är mycket viktig för att säkerställa satsningar som gynnar Sveriges position inom strategiskt viktiga tekniker.

En annan aspekt att beakta är sammansättningen av exempelvis EIB-gruppen och andra organ som beslutar om stöd. I investeringskommittéer är det särskilt viktigt att inkludera experter med teknisk och utvecklingsmässig kompetens och de regionala innovationsmiljöerna till exempel intermediärer såsom klusterorganisationer som kan brygga mellan det offentliga och privata.

Förenkling och bättre samordning på EU-nivå är positivt och nödvändigt för att öka effektiviteten hos EU:s fonder och program.

Svenska myndigheter bör harmonisera sina förfaranden och tolkningar av EU regler för att undvika regelkrångel för SME tex när det gäller tolkning av EU:s statsstödsregelverk.

Förtydliganden

- Region Skåne delar regeringens uppfattning om att flera aspekter kring konkurrenskraftsfonden behöver klargöras. Bland annat hur fonden ska förhålla sig till andra EU-program, vilka kriterier som ska gälla för stödberättigande och tilldelning (inklusive excellensbaserade kriterier) samt hur styrningen av fonden ska organiseras.
- Region Skåne efterlyser klarhet vad gäller möjlig omfördelning av medel från de nationella och regionala partnerskapsplanerna (NRPP) till InvestEU. För att säkerställa ett starkt nationellt och

regionalt ägarskap krävs tydlighet om vad som gäller för medfinansiering av EU-medel.

- Vidare hänvisas till tidigare yttranden till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet gällande EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028–2034 (LI2025/01620).

Avslutande kommentar

Region Skåne ser positivt på att EU stärker sin konkurrenskraft genom samordnade investeringar. Vi ser fram emot att bidra med vår erfarenhet av *regional innovationsledning* och föreslår att fondens genomförande utformas så att *regioner som Skåne kan vara drivande aktörer* i Europas framtida konkurrenskraft.